

SZAKIRODALOM.

Gyulai Ágost. *A népiskolai ifjúsági könyvtárak számára ajánlott művek magyarázatos jegyzéke.* A Népiskolai Könyvtárakat Intéző Bizottság közreműködésével és megbízásából szerkesztette — . I. Rész. Typusokba osztott művek. Budapest, 1917. A Népiskolai Könyvtárakat Intéző Bizottság kiadása. (Fritz A. kny.) 8-r. 141 l.

Jelen füzet kiadója, a Népiskolai Könyvtárakat Intéző Bizottság vagy pontosabban a Népiskolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság a magyar könyvtárügy egyik legkiválóbb apostolának, Dr. Wlassics Gyulának az alkotása volt. 1902-ben létesült azzal a célzattal, «hogy irányítsa a magyar ifjúsági irodalmat, legalább is annak a népiskolai tanulók számára alkalmas részét s bírálat tárgyává tévén ennek termékeit, állapítsa meg a népiskolák ezirányú szükségleteit szűkebb és bővebb keretek szerint kidolgozott könyvjegyzékekben, melyek azonban mindenesetre csupán jó lélekkel ajánlható irodalmi termékekből legyenek összeállítva». Kitűzött feladatának a bizottság, melynek 1916-ban bekövetkezett időelőtti haláláig a hazai ifjúsági irodalom megtisztítása terén elévülhetetlen érdemeket szerzett Dr. THOTT Rezső volt az előadója, derekasan megfelelt. Munkássága eredményeül tudható be az is, hogy újabban — ha nem csalódunk 1918-ban — a bizottság hatásköre jelentősen bővült, amennyiben címének Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság-ra történt módosítása kapcsán a felsőbb nép- és a középfokú iskolák ifjúsági könyvtárügyének irányításával is megbízták. Hogy az utóbb említett iskolafajok ifjúsági könyvtárainál hasonló tisztító és irányító munkára sürgős szükség van, aminőt a NIKIB az elemi iskolákra nézve már elvégzett, arra legélesebben azok a kedvezőtlen bírálatok világítottak rá, melyeket a SZEMÁK-féle *Ifjúsági könyvjegyzék* váltott ki az illetékes szakkörökből s amelyek ismét beigazolták azt a tapasztalati tény, hogy ily irányító munka meghaladja az egyesek illetékességét s csakis kollektív úton gyakorolható.

A NIKIB épügy, mint annak idején a népkönyvtárakra nézve a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa, az ajánlható művek jegyzékét először minden tartalmi magyarázat nélkül tette közzé 1904-ben s e pusztá könyvcimekből álló katalógust az újabb művekkel kiegészítve 1912-ben újból közreadta. De a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa 1910-ben megjelent életrajzi és magyarázó jegyzetekkel ellátott *Népkönyvtári címjegyzék*-ének hatása alatt a NIKIB is elhatározta egy hasonló módszerrel, de a maga sajátos szempontjainak figyelembevételével készítenő jegyzetes katalógus kiadását. Dr. GYULAI Ágost szerint a magyarázatos jegyzék gondolatát a Bizottságban legelsőnek néhai Dr. VÁNGEL Jenő vetette fel a Bizottságnak az ő elnöktele alatt 1912 február 16-án tartott első ülésén. Viszont THOTT Rezső a KÖRÖSI-SZABÓ-féle *Az elemi népoktatás enciklopédiája* c. műben *Népiszkolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság* címszó alatt irt cikkében azt állítja, hogy a jegyzetes katalógus megszerkesztésével már 1911-ben foglalkozott a Bizottság, sőt egy kissé elébevágva az eseményeknek, állítását azzal is megtoldja, hogy «ez az ismertető szöveggel kísért és különböző típusok szerint csoportosított könyvjegyzék már meg is jelent egy nagy kötetben 1911 őszén». Minthogy GYULAI állítását a Bizottság jegyzőkönyveiből merítette, kétségtől ez a hitelt érdemlő, bár valószínű, hogy THOTT Rezső, aki a Múzeumok és Könyvt. Orsz. Tanácsa jegyzetes könyvjegyzékének ifjúsági könyvanyaga egybeállításánál segédkezett, már VÁNGEL felszólalása előtt foglalkozott a jegyzetes NIKIB jegyzék gondolatával s azt remélte, hogy még 1911-ben tető alá hozhatja a művet. Reményében azonban, sajnos, csalatkozott: 1916. szept. 29-én beállott haláláig még a jegyzetek megírásával sem készülhetett el teljesen, úgy hogy az anyag kiegészítése és végleges megszerkesztése GYULAI Ágostra maradt, aki becsülettel felelt meg feladatának s a mű első részét, a típusokba osztott művek jegyzékét 1917-ben nyomdába is adhatta. A munka folytatásának kiadását azonban mindezeideig megakadályozták a lehetetlen nyomdaviszonyok, ahogy megakadályozták pl. a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa *Népkönyvtári Címjegyzéke* 3. pötfüzetének kiadását is, mely kéziratban szinte teljesen elkészült, sőt részben már el is avult.

A GYULAI-THOTT-féle jegyzék így torzóban is, bár korántsem az a «nagy kötet», mely már 1911-ben THOTT Rezső lelki szemei előtt lebegett, hasznos munka, melyet az iskolai ifjúsági könyvtárak intézői mellett haszonnal forgathatnak azok a közművelődési könyvtárkezelők

is, akik angol-amerikai mintára ifjúsági osztályt is létesítenek intézetükben. A füzet típusok szerint csoportosítja a nagy gonddal megválogatott könyvanyagot. Mindegyik típus ismét két fokozatra tagozódik: egy alsó, az elemi iskolák III. és IV. osztályát s egy felső, az elemi iskola V. és VI. osztályát, valamint az ismétlő iskolát szemmel tartó fokozatra. Mindkét fokozatra nézve 3—3 típus állított fel, melyek egymást kiegészítik, úgy hogy az alaptípus az iskola anyagi eszközeinek megfelelően fejleszthető.

Úgy az egyes ismertető cikkek, mint a mű végére csatolt név- és címmutató megszerkesztésében a szerkesztő a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa népkönyvtári címjegyzékének nálunk úttörő módszerét követte. Igen tanulságos és eredeti az egyes típusok és fokozatok könyvanyagának tárgykörök szerinti csoportosítása, mely áttekinthető módon szemlélteti, hogy egy-egy típus segítségével mily mértékben fejleszthető a növendékek ismeretanyaga.

Függelékül lenyomatták a vallás- és közoktatásügyi miniszter 2962/904. sz. rendeletével kiadott utasítást a népiskolai ifjúsági könyvtárak kezeléséről, mely könyvtártechnikai részében nagyon is szűkszavú s megérett a szakszerű átdolgozásra. Kivánatosnak látszik, hogy az Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság tagjai sorába egy vagy több könyvtári szakember is bevonassék, akik a bizottság működésének könyvtártechnikai részét irányítsák.

GYALUS ISTVÁN.

Hoffmann Edith. *Cseh miniatűrök a Szépművészeti Múzeumban.* (Különlenyomat az Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei I. kötetéből.) Budapest, 1918. Franklin-Társulat könyvny. Szerző kiadása. 4-r. 49—74 l.

Dr. HOFFMANN Edith ebben a külső kiállítás izléses fényét illetőleg a legboldogabb békeidőkre emlékeztető füzetében beható tanulmányt közöl arról a nyolc különböző rendeltetésű egyházi szerkönyvekből kivágott középkori miniatüréről, mely az ESTERHÁZY-féle rajzgyűjteménnyel került a Szépművészeti Múzeumba. A nyolc miniatúra közül hat hatalmas méretű iniciálisba van illesztve; három, ú. m. Krisztus mennybemenetele, a Szentlélek eljövetele *S* betűbe foglalva és Mária halála, a XV. század legelejéről való kettő, nevezetesen Jákob álma és a Szentlélek eljövetele *D* betűbe foglalva 1410 körül s ismét három, úgymint Szent Benedek, Krisztus bevonulása Jeruzsálembe és az Asszonyok a szent sírnál 1420 körül keletkezett.